

การพัฒนาแบบการประเมินการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อทักษะชีวิต สำหรับ โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

THE DEVELOPMENT EVALUATION MODEL OF LIFE SKILLS INTERGRATED LEARNING MANAGEMENT FOR SMALL SCHOOLS DRIVING UNDER THE OFFICE OF BASIC EDUCATION

ปิยนาท น่วมทอง

นักศึกษาระดับปริญญาเอก (ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต) สาขาวิชาวิจัยและประเมินเพื่อพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

Piyanat Nuamthong

Doctoral students (The degree of doctor of education) Research and evaluation for educational development Uttaradit Rajabhat University

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาแบบการประเมินการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อทักษะชีวิต สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดำเนินการเป็น 2 ระยะ ระยะที่ 1 ศึกษา สภาพและแนวทางพัฒนาการประเมินการจัดการเรียนรู้ โดยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ศึกษาสภาพจริง โรงเรียนขนาดเล็กจังหวัดอุดรดิตถ์ โดยการสุ่มแบบเจาะจง จำนวน 3 โรงเรียน และสัมภาษณ์เชิงลึกผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จำนวน 23 คน นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เนื้อหา พบว่า โรงเรียนขนาดเล็กมีนโยบายและประสานการดำเนินการจัดการ เรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อทักษะชีวิตร่วมกัน แต่ยังไม่มรูปแบบการประเมินการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อทักษะชีวิต ที่ชัดเจน ควรมีการพัฒนาแบบการประเมินเพื่อให้ได้สารสนเทศจัดสิ่งสนับสนุน ปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบ บูรณาการเพื่อทักษะชีวิต ระยะที่ 2 พัฒนารูปแบบการประเมินและตรวจสอบความเหมาะสม ความเป็นไปได้ของร่างรูปแบบ การประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คน ด้วยการสนทนากลุ่มและใช้แบบสอบถาม วิเคราะห์เนื้อหา ค่าเฉลี่ยและส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐาน พบว่า รูปแบบการประเมินมุ่งประเมิน 4 ด้าน ได้แก่ 1) ประเมินการออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่มี ส่วนร่วม 2) ประเมินปัจจัยดำเนินการ 3) ประเมินกระบวนการ 4) ประเมินผลผลิต โดยมีตัวชี้วัดในการประเมินทั้งหมด 13 ตัวชี้วัด ผลการตรวจสอบความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ พบว่า รูปแบบการประเมินมีความเหมาะสมและมีความเป็นไป ได้ในระดับมากและมากที่สุดทุกรายการ

คำสำคัญ : รูปแบบการประเมิน การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อทักษะชีวิต

ABSTRACT

The purpose of this research was to develop an evaluation model of life-skill integrated learning management for small schools under the Office of the Basic Education Commission. The process consisted of

two parts: 1) to study the current status and the way to develop the evaluation model by studying literature and related research, observing the real situation in 3 small schools in Uttaradit Province, randomly selected, conducting in-depth interview of 23 stakeholders, and analyzing the contents. The results showed that the small schools had policy and coordinated the implement but lacked the clear, concrete valuation model. The evaluation model of life skill integrated learning management needs to develop in order to accumulate more information that supports further research management to the school master.2) to develop an evaluation model and validate accuracy, possibly by focus group and questionnaire by 9 experienced experts. From the analyzing of mean and standard deviation, the results showed that the model consisted of 4 main factors : 1) participatory learning plan evaluation, 2) input evaluation, 3) process evaluation, and 4) product evaluation, with 13 indicators. The experts had a consensus that all dimensions of the evaluation model were appropriate and practical at high and highest levels.

Keywords: Evaluation Model, Life Skills Integrated Learning Management

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 กำหนดความมุ่งหมายและหลักการตามหมวด 1 มาตรา 6 ไว้ว่าการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทย ให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข กำหนดการจัดการศึกษาตามหมวด 4 มาตรา 22 ไว้ว่า ต้องยึดหลักการว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถและพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด และมาตรา 26 ให้สถานศึกษาจัดการประเมินผู้เรียนโดยพิจารณาความประพฤติ การสังเกตพฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรม และการทดสอบควบคุมในกระบวนการเรียนการสอน ทักษะชีวิตเป็นทักษะสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิต และเป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องได้รับพัฒนาอย่างเป็นกระบวนการ ต่อเนื่องและสม่ำเสมอจนตลอดชีวิตเพื่อให้สามารถ ดำรงชีวิตอย่างมีความสุขและมีคุณค่าทั้งต่อตนเองและผู้อื่น ชุมชน และสังคม

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2554: 2) ตระหนักถึงความสำคัญของทักษะชีวิต

จึงกำหนดทักษะชีวิตให้เป็นสมรรถนะที่สำคัญที่จะเพิ่ม ภูมิคุ้มกันให้กับเด็กในสภาพสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลง และเป็นการเตรียมความพร้อมสำหรับการปรับตัว ของผู้เรียนในอนาคตไว้ 4 องค์ประกอบได้แก่ 1) การ ตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น 2) การคิด วิเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ 3) การจัดการกับอารมณ์และความเครียด 4) การสร้าง สัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น ครูจำเป็นต้องปรับการเรียน เปลี่ยนการสอนให้กับผู้เรียนพร้อมตั้งรับต่อการก้าวรุก ของสังคมที่ไม่พึงประสงค์อย่างรู้เท่าทัน โดยเน้น ให้นักเรียนทุกคนได้รับการพัฒนาทั้งด้านความรู้ ความรู้สึนึกคิด ทักษะชีวิตในการทำงาน ให้รู้จักสร้าง สัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคลจัดการปัญหาและความ ขัดแย้งอย่างเหมาะสมต้องพัฒนาผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และ คุณธรรมโดยใช้กระบวนการเรียนการสอนที่มีเนื้อหา สาระเชื่อมโยงกับกิจกรรม ให้บูรณาการสอดแทรก กิจกรรมทักษะชีวิตในกระบวนการเรียน การสอน

ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่อิงมาตรฐานและตัวชี้วัดตามหลักสูตร

สถานการณ์ปัจจุบันโรงเรียนขนาดเล็กมีแนวโน้มจะเพิ่มจำนวนมากขึ้น ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านการประกอบอาชีพจากภาคเกษตรกรรมสู่สังคมเมือง การคมนาคมที่สะดวกรวดเร็ว การสื่อสารที่ทันสมัย ส่งผลให้เกิดค่านิยมส่งบุตรหลานเข้าเรียนในสังคมเมืองมากขึ้น ทำให้โรงเรียนในชนบทส่วนใหญ่มีขนาดเล็กลง (กมลวรรณ รอดจ่าย, 2552) โรงเรียนขนาดเล็กในจังหวัดอุดรธานีก็มีแนวโน้มจะเพิ่มจำนวนมากขึ้นจึงนำไปสู่การกำหนดหลักเกณฑ์โรงเรียนเอกเทศหรือโรงเรียนขนาดเล็กที่จะดำรงอยู่ (สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรธานี, 2559) จะต้องมีคุณสมบัติ 3 ข้อ ได้แก่ 1) โรงเรียนต้องผ่านการประเมิน สมศ. 2) มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนค่าเฉลี่ย 5 สาระการเรียนรู้หลักไม่ต่ำกว่าระดับประเทศ 3) ผ่านการประเมินการบริหารจัดการโรงเรียนเป็นฐานอยู่ในระดับดี เชิดพงษ์ ชัยวรรณ (2556, 3) กล่าวว่า หากโรงเรียนขนาดเล็กสามารถบริหารจัดการให้ครูได้สอนครบทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้โดยบูรณาการเนื้อหาสาระการเรียนรู้และจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี คนเก่ง มีความสุขและสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างดีโดยอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนสนับสนุนด้านสติปัญญาทรัพยากรจะทำให้คุณภาพการศึกษาโรงเรียนขนาดเล็กสูงขึ้น

โรงเรียนขนาดเล็กมีการประเมินการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อทักษะชีวิต แต่ยังเป็น การประเมินที่มุ่งเน้นประเมินด้านผลผลิต ไม่มีการประเมินทั้งระบบ เป็นการประเมินช่วงปลายปีการศึกษา ไม่ได้ประเมินตั้งแต่ต้นทาง ระหว่างทางและปลายทางจึงทำให้ได้สารสนเทศที่ไม่ครอบคลุม ไม่สามารถนำไปใช้เพื่อยกระดับการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงจำเป็นต้องสร้างรูปแบบการประเมินขึ้นมา ดังนั้น

การวิจัยพัฒนารูปแบบการประเมินการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อทักษะชีวิต สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงมีความจำเป็นต้องดำเนินการ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสถานภาพและแนวทางการพัฒนารูปแบบการประเมินการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อทักษะชีวิต สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการประเมินการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อทักษะชีวิต สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้แบ่งขอบเขตการวิจัย เป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาสถานภาพและแนวทางการพัฒนาการประเมินการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อทักษะชีวิต

ด้านเนื้อหา

เป็นการศึกษาสถานภาพและแนวทางการประเมินการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อทักษะชีวิต

ด้านแหล่งข้อมูล

1. เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. สภาพบริบทการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อทักษะชีวิตโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 3 โรงเรียน
3. ผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยการคัดเลือกแบบเจาะจงจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จำนวน 23 คน ประกอบด้วยศึกษาธิการจังหวัด ครู ผู้บริหาร กรรมการสถานศึกษาที่เป็นตัวแทนผู้ปกครอง ตัวแทนชุมชน ตัวแทนท้องถิ่น ตัวแทนภิกษุสงฆ์

ด้านตัวแปร

1. สถานภาพและแนวทางการพัฒนารูปแบบการประเมิน การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อทักษะชีวิต

ระยะที่ 2 การพัฒนารูปแบบการประเมิน การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อทักษะชีวิต

ด้านเนื้อหา

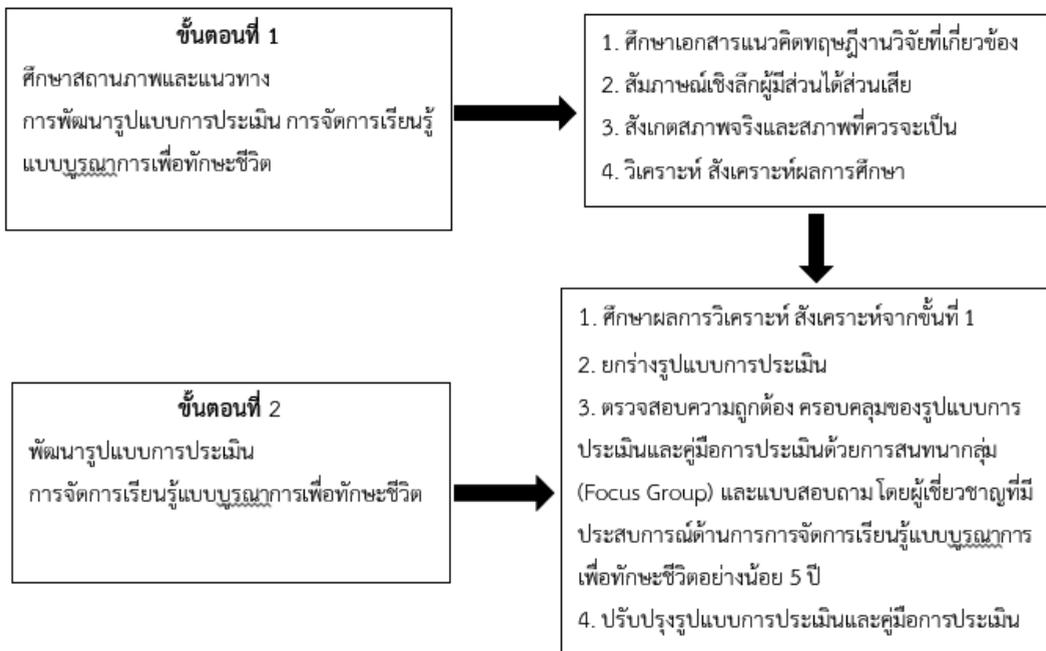
1. รูปแบบการประเมิน
 2. ผลการตรวจสอบคุณภาพรูปแบบการประเมิน
- ด้านแหล่งข้อมูล

1. เอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัย ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการประเมิน

2. ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบร่างรูปแบบการประเมิน โดยการสนทนากลุ่มและตอบแบบสอบถาม จำนวน 9 คน โดยผู้เชี่ยวชาญได้จากการเลือกแบบเจาะจงตาม เกณฑ์การมีประสบการณ์เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ แบบบูรณาการเพื่อทักษะชีวิตอย่างน้อย 5 ปี

ด้านตัวแปร ได้แก่ รูปแบบการประเมินการจัดการ เรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อทักษะชีวิต

วิธีดำเนินการวิจัย

ภาพที่ 1 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แนวคำถามแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างเกี่ยวกับสถานภาพและการประเมินการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อทักษะชีวิต มีการพัฒนาเครื่องมือ โดยศึกษาเอกสารงานวิจัย แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง และตรวจสอบคุณภาพ ด้านความตรงเชิงเนื้อหา

โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.80 - 1.00

2. แนวคำถาม การสนทนากลุ่มและแบบสอบถาม ตรวจสอบคุณภาพด้านความตรงเชิงเนื้อหา สำหรับผู้เชี่ยวชาญต่อร่างรูปแบบการประเมิน คู่มือ

เครื่องมือที่เกี่ยวข้อง โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.80 - 1.00

การรวบรวมข้อมูล

1. ศึกษาสถานภาพและแนวทางการพัฒนารูปแบบการประเมิน มีขั้นตอน ดังนี้ 1) ทบทวนเอกสารแนวคิดทฤษฎี ตัวชี้วัด เกณฑ์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแบบที่ตีของการจัดการเรียนรู้ 2) สังเกตบริบทและการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนขนาดเล็ก 3 แห่งในจังหวัดอุดรดิตต์ 3) สัมภาษณ์เชิงลึกผู้มีประสบการณ์จัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อทักษะชีวิต จำนวน 23 คน

2. พัฒนารูปแบบการประเมิน โดย 1) ยกร่างรูปแบบการประเมินโดยใช้ข้อมูลจากข้อ 1 2) ตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมของรูปแบบการประเมินและเครื่องมือที่เกี่ยวข้องโดยสนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์จัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อทักษะชีวิต จำนวน 9 คน และใช้แบบสอบถามผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลเชิงปริมาณใช้การหาค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

ผลการวิจัย

1. สถานภาพและแนวทางการพัฒนารูปแบบการประเมินการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อทักษะชีวิต สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.1 สถานภาพการประเมินการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อทักษะชีวิต พบว่า มีการกำหนดนโยบาย เป้าหมาย ยุทธศาสตร์ร่วมกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อบูรณาการความร่วมมือให้เกิดการจัดการเรียนรู้และการประเมินการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อทักษะชีวิตโดยการมีส่วนร่วมตั้งแต่ระดับ

โรงเรียน หน่วยงานต้นสังกัด ชุมชน โดยในภาพรวมมีการประเมินการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อทักษะชีวิตตามข้อกำหนดหรือตามที่หน่วยงานต้นสังกัดให้ดำเนินการ มิได้มีการดำเนินการอย่างสม่ำเสมอหรือต่อเนื่อง ไม่มีรูปแบบการประเมินที่เป็นระบบ

1.2 แนวทางการพัฒนารูปแบบการประเมินการจัดการเรียนรู้ พบว่า 1) การประเมินควรมุ่งเน้นให้ได้สารสนเทศ 2) วัตถุประสงค์ของการประเมินเพื่อเป็นสารสนเทศในการตัดสินใจในการบริหารจัดการสถานศึกษา เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างสถานศึกษา ภาศึเครือข่ายการมีส่วนร่วม และเป็นข้อมูลสารสนเทศรองรับการประเมินการปฏิบัติงาน การประเมินภายนอก 3) สิ่งที่มีประเมิน คือ 1) การออกแบบการจัดการเรียนรู้มีส่วนร่วม 2) ปัจจัยการดำเนินการ 3) กระบวนการ 4) ผลผลิต 5) รูปแบบการประเมิน เป็นการประเมินตนเอง ทั้งก่อน ระหว่าง และหลังดำเนินงาน 6) ผู้ประเมิน คือ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 7) ตัวบ่งชี้และเกณฑ์ สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ควรเป็นเกณฑ์ที่มีทั้งเกณฑ์พิจารณาและเกณฑ์ตัดสิน 8) เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน ควรมีความหลากหลาย เหมาะสมครอบคลุมทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ 9) มาตรฐานคุณภาพรูปแบบ ครอบคลุมด้านการใช้ประโยชน์ ความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และความถูกต้อง 10) การรายงานผลการประเมินต่อผู้บริหารสถานศึกษาและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

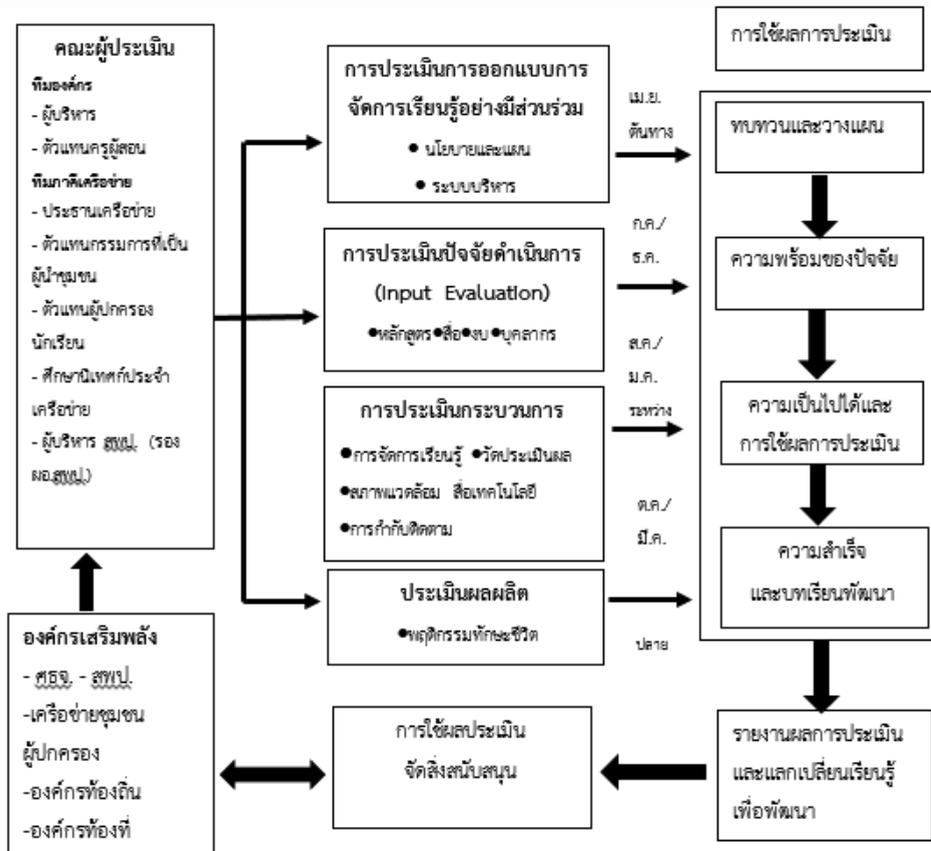
2. ผลการพัฒนารูปแบบการประเมินการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อทักษะชีวิต สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.1 จากการตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมของรูปแบบการประเมินและเครื่องมือที่เกี่ยวข้องโดยสนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญ และใช้

แบบสอบถาม พบว่ารูปแบบการประเมินประกอบด้วย การจัดการเรียนรู้มีส่วนร่วม 2) ประเมินปัจจัย ดำเนินการ 3) ประเมินกระบวนการ 4) ประเมินผลผลิต

2.2 รูปแบบการประเมินที่พัฒนาขึ้นได้รับการ ยอมรับจากผู้เชี่ยวชาญทั้งด้านความเป็นประโยชน์ ความถูกต้อง ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ โดยมีคะแนนเฉลี่ยจากการตอบแบบสอบถามอยู่ใน

องค์ประกอบ 4 ด้าน ได้แก่ 1) ประเมินการออกแบบ ระดับมาก และมากที่สุดทุกรายการ มีรายละเอียด รูปแบบการประเมินการจัดการเรียนรู้แบบ บูรณาการเพื่อทักษะชีวิต สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 รูปแบบการประเมินการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อทักษะชีวิต

จากภาพ จะเห็นได้ว่ารูปแบบการประเมิน มีองค์ประกอบ 4 ด้าน ช่วงเวลาที่ประเมินระยะแรก เป็นการประเมินการออกแบบการจัดการเรียนรู้มีส่วนร่วมและปัจจัยดำเนินการเพื่อให้ได้สารสนเทศ ในการดำเนินการปรับปรุง พัฒนาแผน ระยะที่สอง ประเมินระหว่างทางและปลายทาง เพื่อให้ได้

สารสนเทศสำหรับปรับปรุง พัฒนา นำผลการประเมิน ไปใช้เพื่อจัดหาสิ่งสนับสนุน คณะผู้ประเมินคือทีม องค์กรและทีมเครือข่าย สำหรับตัวชี้วัดและเกณฑ์การ ประเมินแต่ละด้าน รายละเอียดดังภาพที่ 3 และ 4

ตัวชี้วัดเพื่อการประเมิน

องค์ประกอบที่ 1 ประเมินการออกแบบการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม จำนวน 3 ตัวชี้วัด

ตัวชี้วัดที่ 1.1 มีนโยบายส่งเสริมสนับสนุนกลยุทธ์ที่สอดคล้องกับเป้าหมาย โดยกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายและกลยุทธ์การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อทักษะชีวิตอย่างชัดเจนสอดคล้องกับนโยบาย โดยการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

ตัวชี้วัดที่ 1.2 สถานศึกษามีแผนพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อทักษะชีวิตอย่างมีส่วนร่วม

ตัวชี้วัดที่ 1.3 มีระบบบริหารจัดการเรียนรู้เครือข่ายเพื่อการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อทักษะชีวิต

องค์ประกอบที่ 2 ประเมินปัจจัยการดำเนินการ จำนวน 4 ตัวชี้วัด

ตัวชี้วัดที่ 2.1 มีการปรับปรุง พัฒนาหลักสูตรที่เหมาะสมกับการจัดการเรียนรู้เพื่อทักษะชีวิต

ตัวชี้วัดที่ 2.2 มีสื่อ แหล่งเรียนรู้ สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้เพื่อทักษะชีวิต

ตัวชี้วัดที่ 2.3 มีงบประมาณสนับสนุนเพียงพอต่อการดำเนินการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ เพื่อทักษะชีวิต

ตัวชี้วัดที่ 2.4 มีบุคลากรที่มีทักษะความสามารถเหมาะสมในการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อทักษะชีวิต

องค์ประกอบที่ 3 ประเมินกระบวนการ จำนวน 4 ตัวชี้วัด

ตัวชี้วัดที่ 3.1 ครูมีการจัดการเรียนรู้เพื่อทักษะชีวิตและมีกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่มุ่งพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนเป็นรายบุคคล

ตัวชี้วัดที่ 3.2 มีการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้เพื่อทักษะชีวิตตามหลักสูตรกำหนด

ตัวชี้วัดที่ 3.3 ครูมีการจัดสภาพแวดล้อม ใช้สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อทักษะชีวิต

ตัวชี้วัดที่ 3.4 มีการกำกับ ติดตามและใช้ผลพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อทักษะชีวิต อย่างเป็นระบบ

องค์ประกอบที่ 4 ประเมินด้านผลผลิต จำนวน 2 ตัวชี้วัด

ตัวชี้วัดที่ 4.1 ข้อมูลสารสนเทศความก้าวหน้าผลการพัฒนาทักษะชีวิตและพฤติกรรมที่แสดงถึง การมีทักษะชีวิตของผู้เรียน

ตัวชี้วัดที่ 4.2 รางวัลหรือผลงานนักเรียนและครูที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ทักษะชีวิต

ภาพที่ 3 ตัวชี้วัดเพื่อการประเมิน

ตัวชี้วัดและเกณฑ์เพื่อการประเมินด้านปัจจัยดำเนินการ

ตัวชี้วัดที่ 2.2 มีสื่อ แหล่งเรียนรู้ สภาพแวดล้อม ที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้	ตัวชี้วัดที่ 4 มีบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถเหมาะสม ในการจัดการเรียนรู้
<p style="text-align: center;">เกณฑ์การพิจารณา</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. มีแหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญา ปรากฏท้องถิ่น สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้แบบ บูรณาการทักษะชีวิต 2. มีการจัดสรรวัสดุ อุปกรณ์สำหรับการดำเนินการ จัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อทักษะชีวิต 3. ได้รับการสนับสนุน ระดมทรัพยากรจากชุมชน 4. มีการรายงานผลการใช้สื่อ แหล่งเรียนรู้ให้ ผู้ปกครอง ชุมชนและเครือข่ายทราบอย่างน้อย ภาคเรียนละ 1 ครั้ง 	<p style="text-align: center;">เกณฑ์การพิจารณา</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ครูมีความรู้ ความเข้าใจในกระบวนการบูรณาการ ทักษะชีวิตกับเนื้อหาสาระที่จัดการเรียนรู้ 2. ครูจัดทำแผนการเรียนรู้ครอบคลุมองค์ประกอบ ทักษะชีวิต ได้อย่างเหมาะสมกับระดับชั้นนักเรียน 3. ครูออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการทักษะชีวิต โดยกำหนดขั้นตอนการจัดการเรียนรู้พัฒนาทักษะชีวิต ได้อย่างสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ทักษะชีวิต 4. ครูใช้เครื่องมือการวัดและประเมินผลได้ตรงตาม จุดประสงค์พัฒนาทักษะชีวิตตามแผนจัดการเรียนรู้

เกณฑ์ระดับคุณภาพ	ปรับปรุง : 1 คะแนน	พอใช้ : 2 คะแนน	ดี : 3 คะแนน	ดีมาก : 4 คะแนน
	ขาด 3 ข้อ	ขาด 2 ข้อ	ขาด 1 ข้อ	มีทุกข้อ

ภาพที่ 4 กรณีตัวอย่างตัวชี้วัดและเกณฑ์เพื่อการประเมินด้านปัจจัยดำเนินการ

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

สรุปผล

สถานการณ์การประเมินการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อทักษะชีวิตมีการประเมินยังไม่รู้รูปแบบการประเมินที่แน่นอนจึงจำเป็นต้องมีการพัฒนารูปแบบการประเมินรูปแบบการประเมินการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อทักษะชีวิต สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้รับการยอมรับ

จากผู้เชี่ยวชาญว่าเป็นรูปแบบที่มีความเหมาะสม มีความเป็นประโยชน์ในการจัดการศึกษา การกำหนดนโยบาย การจัดการเรียนรู้ การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพ เป็นแนวทาง ในการประเมินตนเองของโรงเรียนเพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการประเมินคุณภาพภายนอก ผู้บริหารสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการ นิเทศ กำกับติดตามการจัดการเรียนรู้สำหรับครู

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสถานภาพและแนวทางการพัฒนา รูปแบบการประเมินการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ เพื่อทักษะชีวิตพบว่า การกำหนดเป้าหมายของการประเมิน ที่ชัดเจนเพื่อให้ได้สารสนเทศในการส่งเสริม สนับสนุน การดำเนินงานให้ครอบคลุมเพื่อนำไปสู่คุณภาพการศึกษา โรงเรียนขนาดเล็ก สอดคล้องกับศิริชัย กาญจนวาสี (2554: 151) กล่าวว่า เป้าหมายสำคัญของการประเมิน คือ การได้ สารสนเทศสำหรับนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาคุณค่า ของสิ่งที่มุ่งประเมิน การนำสารสนเทศจากการประเมินไปใช้ ประโยชน์มิได้หลายรูปแบบ เช่น ทำให้เกิดความรู้ ความเข้าใจในสิ่งที่ประเมิน นำไปใช้สนับสนุนยืนยันการ ตัดสินใจ การนำไปใช้เชิงปฏิบัติการ ปัจจัยสำคัญที่ช่วย ส่งเสริมการนำผลไปใช้ ได้แก่ การประเมินที่สามารถ สอดคล้องความต้องการใช้สารสนเทศของผู้เกี่ยวข้อง สมคิด พรหมจรรย์ (2552: 11) กล่าวว่า การประเมินช่วยให้ข้อมูล สารสนเทศต่างๆ เพื่อนำไปใช้ตัดสินใจเกี่ยวกับการกำหนด แผนงานและโครงการ การตรวจสอบความพร้อม ของทรัพยากรต่าง ๆ ที่จำเป็นต้องใช้ดำเนินงาน ตลอดจน ความเป็นไปได้ในการจัดกิจกรรมต่างๆ รวมถึงเป็นแรงจูงใจ ให้ผู้ปฏิบัติงานได้มีข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติงานและนำ ข้อมูลไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนางานได้อย่างมี ประสิทธิภาพ

2. ผลการพัฒนา รูปแบบการประเมินการจัดการ เรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อทักษะชีวิต สำหรับโรงเรียน ขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐานพบว่า เป็นการประเมินแบบมีส่วนร่วม ทำให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเกิดการเรียนรู้ร่วมกัน เห็นความสำคัญของการประเมินที่นำไปสู่การปรับปรุง พัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่แท้จริงสอดคล้องกับแพทตัน (Patton, 2004) ที่กล่าวไว้ว่า หลักการประเมินมีส่วนร่วมทำให้ผู้มีส่วนร่วมในกระบวนการเกิดความรู้สึกเป็น เจ้าของโดยเป็นผู้ร่วมตัดสินใจ สร้างและนำผลไปใช้

สอดคล้องกับฉัตรนภา พรหมมา (2561: 1-12) ที่ได้ ศึกษา รูปแบบการประเมินเสริมพลังการบริหารจัดการ งานวิจัยและพันธกิจสัมพันธ์มหาวิทยาลัยราชภัฏ อุตรดิตถ์กับชุมชนท้องถิ่นพบว่า การออกแบบติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานโดยการร่วมกันพัฒนารูปแบบ การติดตาม ร่วมกันพัฒนาตัวชี้วัดและเกณฑ์โดยใช้ กระบวนการมีส่วนร่วมจะทำให้เกิดการแลกเปลี่ยน เรียนรู้เพื่อยกระดับคุณภาพอย่างต่อเนื่อง ของผู้ปฏิบัติงาน จากผลการตรวจสอบความถูกต้อง ครอบคลุมของรูปแบบการประเมินโดยใช้การสนทนา กลุ่มและคำถามพบว่ารูปแบบการประเมินได้รับการ ยอมรับจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ว่ามีความถูกต้อง ครอบคลุม ทุกองค์ประกอบที่เป็นเช่นนี้กระบวนการเนื่องมาจากการ พัฒนารูปแบบการประเมินมาจากการประเมิน สถานภาพ องค์ความรู้ ประเด็นการพัฒนารูปแบบโดย การศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ศึกษาสภาพจริง สัมภาษณ์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทำให้ได้ข้อมูลสารสนเทศที่ ตรงกับสภาพความเป็นจริงและบริบทโรงเรียนขนาดเล็ก ตามที่ ฉัตรนภา พรหมมา (2557, 13) กล่าวว่า การ ประเมินสถานภาพองค์ความรู้เป็นการแสวงหาและ รวบรวมข้อมูลจากแหล่งความรู้ ผู้รู้ และเอกสารงานวิจัย ที่สำคัญทุกประเภทรวมทั้งตรวจสอบความถูกต้อง แม่นตรงของข้อมูลนำมาประมวลและจัดระบบ องค์ความรู้เพื่อเป็นพื้นฐานในการวิเคราะห์ ประเมินและ สังเคราะห์เพื่อประโยชน์ต่อการพัฒนา

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 โรงเรียนควรให้ความสำคัญกับการ ประเมินการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อทักษะชีวิต โดยการมีส่วนร่วมผู้บริหาร ครู ผู้นำชุมชน ผู้นำท้องถิ่น ผู้ปกครองนักเรียนเพื่อให้เกิดการพัฒนาการจัดการ เรียนรู้ร่วมกันระหว่างโรงเรียนและชุมชน โดยการ

กำหนดนโยบายเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อทักษะชีวิตที่จะเป็นการผลักดันการดำเนินการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อทักษะชีวิต

1.2 หน่วยงานต้นสังกัดควรมีการสนับสนุนส่งเสริมให้นำรูปแบบการประเมินการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อทักษะชีวิต คู่มือ เครื่องมือ เพื่อประเมินไปใช้เป็นแนวทางในการประเมินและพัฒนาการประเมินเพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อทักษะชีวิตและสนับสนุนให้มีการพัฒนาให้เป็นโรงเรียนขนาดเล็กต้นแบบการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อทักษะชีวิต และมีระบบการประเมินที่ใช้ผลพัฒนาที่มีกลไกระดับคุณภาพต่อเนื่องทันต่อความเปลี่ยนแปลง

เอกสารอ้างอิง

- กรมการอุดมศึกษา. (2552). การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพโรงเรียนขนาดเล็ก. วิทยานิพนธ์ดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา ภาควิชานโยบายการจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ฉัตรนภา พรหมมา. (2557). เอกสารประกอบการสอนรายวิชา ระเบียบวิธีวิจัยและประเมินเพื่อพัฒนาการศึกษา (Research And Evaluation Methodology Educational Development). อุดรดิตต์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตต์.
- _____ (2561). รูปแบบการประเมินเสริมพลังการบริหารจัดการงานวิจัยและพันธกิจสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตต์กับชุมชนท้องถิ่น. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตต์, 13(2), 1-12.
- เชิดพงษ์ ชัยวรรณ. (2556). รูปแบบการจัดการศึกษาแบบบูรณาการเพื่อเสริมสร้างสุขภาวะในสถานศึกษาขนาดเล็กกรณีสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 1. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาผู้นำทางการศึกษาและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2554). ทฤษฎีการประเมิน. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมคิด พรหมจ้อย. (2552). เทคนิคการประเมินโครงการ. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราชา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2554). แนวทางการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ
- สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตต์. (2559). แผนบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กจังหวัดอุดรดิตต์ ปีการศึกษา 2559-2563. อุดรดิตต์ : ผู้แต่ง.
- Patton, M.Q. (2004). The roots of utilization-focused evaluation. In Alkin, M.C. (E.D.) Evaluation roots : tracing theorists views and influences. pp.276-291. London : SAGE.

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัย และพัฒนาระบบการติดตาม กำกับ และเสริมพลังการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ เพื่อทักษะชีวิตแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาทุกระดับ

2.2 ควรมีการวิจัย พัฒนาเครื่องมือในการประเมินการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อทักษะชีวิตในระดับปฐมวัย ระดับมัธยมศึกษาที่มีปรัชญาการจัดการศึกษาที่แตกต่างกันในแต่ละระดับให้สามารถบูรณาการการประเมินให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และทันต่อความเปลี่ยนแปลง